

LES ENTITATS I LES INSTITUCIONS

Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears.

Institució fundada a Barcelona el 26-4-1878 per fusió d'«El Laboratorio» i l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Barcelona, creada el 25-3-1877. La seva denominació inicial fou la d'Academia y Laboratorio de Ciencias Médicas de Catalunya. En una primera etapa, quan els laboratoris de la ciutat eren pràcticament inexistents, dedicà una atenció preferent a tasques experimentals; des de 1927 foren abandonats gradualment els laboratoris i es procurà un engrandiment de la biblioteca que ha arribat a la ratlla dels 90.000 volums i a les 500 revistes. L'entitat té més de 15.000 socis entre numeraris, agregats i adjunts, 21 seccions filials a diverses poblacions de terres catalanes i mallorquines, 64 seccions especialitzades, i societats adherides (Societat Andorrana de Ciències, Associació Médico-Quirúrgica de Lleida). El mateix any de la seva fundació inicià la publicació dels «Anales de la Academia y Laboratorio de Ciencias Médicas de Cataluña»; l'any 1907 inicià la publicació d'uns «Annals», que continuen actualment i que en el curs del temps han sofert modificacions en la llengua emprada, en llur títol i presentació. Als pocs anys de la seva fundació prengué el nom d'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya, l'any 1939 per ordre governativa, el canvià pel d'Academia de Ciencias, i paulatinament es retornà al d'Academia de Ciencias Médicas de Cataluña, Academia de Ciencias Médicas

de Catalunya y Balears i finalment a l'actual d'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears. L'any 1915 fou creat l'Agrupament Escolar destinat a facilitar borses d'estudi, a organitzar cursets d'ampliació i altres serveis als estudiants; ha tingut continuïtat els últims anys amb la Secció de Joventut Mèdica i actualment amb l'Associació d'Estudiants de Ciències de la Salut. En l'Acadèmia hi tenen entrada metges, farmacèutics, odontòlegs, i qualsevol professional titulat en ciències de la salut o que hi estigui relacionat. D'entre les seves publicacions cal esmentar les quatre edicions de l'*Índex Farmacòlogic* (1980, 1984, 1987, 1992), les tres del *Vocabulari Mèdic* (1974, 1979, 1987), l'edició del *Diccionari Enciclopèdic de Medicina* (1990), i les dues etapes de la col·lecció «Monografies Mèdiques» (1976-1988 i 1990-continua). Els seus presidents han estat: Lluís de Gòngora i Juanicó (1877-1880), Bartomeu Robert i Yarzàbal (1880-1884 i 1895-1897), Pere Esquerdo i Esquerdo (1884-1888), Lluís Suñé i Molist (1888-1891), Àlvar Esquerdo i Esquerdo (1891-1893), Salvador Cardenal i Fernàndez (1893-1895), Miquel A. Fargas i Roca (1897-1898 i 1902-1904), Emerencià Roig i Bofill (1899-1901), Víctor Azcarreta i Colau (1901-1902), Josep A. Barraquer i Roviralta (1904-1906), Ricard Botey i Ducoing (1906-1908), Ramon Turró i Darder (1908-1910), Josep Tarruella i Albareda (1910-1912), Francesc Fàbregas i Mas (1912-1913), Josep M. Bartrina i Thomas (1913-1915), Ermengild Puig i Sais (1915-1916), Felip Proubasta i Masferrer (1916-1918), Àlvar Presta i Torns (1918-1920), Lluís Celis i Pujol (1920-1922), Enric Ribas i Ribas (1922-1924), Jesús M. Bellido i Golferichs (1924-1926), Francesc Gallart i Monés (1926-1928), Joaquim Trias i Pujol (1928-1930), Joan Freixas i Freixas (1930-1932), Manuel Corachan i Garcia (1932-1934), Boi Guilera i Molas (1934-1936), Antoni Trias i Pujol (1936-1938), Joan Soler

i Julià (1938-1939), Agustí Pedro i Pons (1939-1958), Joan Gibert i Queraltó (1958-1967), Jaume Pi i Figueras (1967-1971), Josep Laporte i Salas (1971-1975), Josep Alsina i Bofill (1975-1979), Oriol Casassas i Simó (1979-1983), Màrius Foz i Salas (1983-1991), Gonçal Lloveras i Vallès (1991-continua).

Acadèmia d'Higiene de Catalunya - Constituïda formalment l'any 1887, el seu primer president fou Lluís Comenge. D'ella nasqué (1894) la primera comissió d'inspecció mèdica escolar. En derivà també el Patronat de Catalunya per a la lluita contra la tuberculosi (1903); promogué el Primer Congrés d'Higiene de Catalunya (1906).

Acadèmia de Medicina de Barcelona - Institució iniciada l'any 1754 per Joan Esteve, Josep Fornés, Josep-Ignasi Sanponç, Antoni Rigal, Josep Soriano i Pere Güell. Per oposició del Protomedicat, no fou possible la constitució oficial fins a l'any 1770, amb el nom d'Academia Médico-práctica de Barcelona i en fou president Pere Güell. L'any 1785, el rei Carles III li concedí el títol de Reial. Segons l'orientació dels canvis polítics ha tingut diferents denominacions: Academia de Medicina Práctica, Real Academia de Medicina Práctica, Academia de Medicina y Cirugía, Academia Nacional de Medicina y Cirugía, Academia de Medicina de Barcelona, Real Academia de Medicina y Cirugía de Barcelona, Acadèmia de Medicina de Barcelona, Real Academia de Medicina y Cirugía de Barcelona, Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Barcelona i Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Catalunya. Durant molts anys no tingué residència pròpia, fins la seva instal·lació a l'edifici de l'antic Col·legi de Cirurgia, que és l'actual. El nombre màxim d'acadèmics numeraris és de 50, repartits entre diferents especialitats mèdico-quirúrgiques i farmacèutiques. El nomenament és per elecció dels mateixos acadèmics.

AMIEV - Sigla de l'Associació Mèdica Internacional per l'estudi de les Condicions de Vida i de Salut. Entitat fundada l'any 1951 a Roma per un grup de metges de diversos països amb la finalitat d'organitzar intercanvis internacionals per estudiar les condicions de la vida i la seva relació amb la salut. Després d'un període preparatori, el maig de 1953 es celebrà a Viena el Primer Congrés constituent, amb l'assistència de metges de 32 països. El primer president fou el brasiler Josué de Castro (1953-1973), el succeí el búlgar T. Tachev (1973-1990) i a continuació Ramon Bacardí i Pons (1990-continua). S'han celebrat Congressos, a més del de Viena, a Cannes (França, 1957), Saint-Vincent (Itàlia, 1961), Karlovy-Vary (Txecoslovàquia, 1965), Trèveris (Alemanya, 1970), L'Havana (Cuba, 1971), Varna-Zlatni (Bulgària, 1972), Bolonya (Itàlia, 1976), Tampere (Finlàndia, 1971) i Barcelona (1983).

Asociación Española de Pediatría - Entitat que amb el nom d'Asociación de Pediatras Españoles inicià les activitats el dia 2-4-1949, a Madrid, designant-se una Comissió Gestora; el 13 de maig s'aprovà l'avantprojecte de reglament i el 24 de novembre s'elegí la primera Junta Directiva. L'any 1961 s'inicià l'organització de les diferents Seccions especialitzades, representants de les quals foren integrats a la Junta Directiva. El 1970 es modificà el reglament de l'Associació donant-li el paper d'ens coordinador de les Societats de Pediatría, prenent el nom actual i transformant-se en una confederació de les Societats de les diferents nacionalitats i regions espanyoles, el president de les quals és membre nat de la Junta Directiva de l'Associació. El mes d'octubre de 1968 s'inicià la publicació mensual del seu portaveu oficial «Archivos Españoles de Pediatría». L'Associació organitza els Congressos Espanyols de Pediatría, les Reunions de les diferents Seccions especialitzades

i patrocina les reunions anuals organitzades per les diferents Societats que la integren. Els seus presidents han estat: F. Zamarriego Garcia (1949), Santiago Cavengt Gutiérrez (1949-1952), Rafael Ramos Fernández (1952-1955), Juan Bosch Marín (1955-1960), Enrique Jaso Roldán (1960-1964), Ciriaco Laguna Serrano (1964-1968), Manuel Suárez Perdiguero (1968-1972), Ernesto Sánchez Villares (1972-1976), Manuel Cruz Hernández (1976-1980), M. Bueno Sánchez (1980-1984), Joaquín Colomer Sala (1984-1986), Enrique Casado de Frias (1986-1988), José Peña Guitián (1988-1992).

ASPANIAS - Associació de pares de persones amb retard mental, fundada el 4-5-1962, declarada d'Utilitat Pública. Els objectius són la integració i defensa dels drets de les persones deficientes mentals, la pressió a les institucions públiques i privades per donar coneixement de la problemàtica que presenten i la seva divulgació social. Presta diferents serveis: assessoria jurídica, assistència social, estimulació precoç, escola especialitzada d'estiu, esports adequats, informació als pares i publicacions especialitzades.

Associació General de Metges de Llengua Catalana - Entitat formada per metges de parla catalana, amb la finalitat primordial de «l'execució anyal o periòdica d'organitzar reunions científico-mèdiques». El 17-3-1913 foren aprovats els seus Estatuts en una Assemblea que tingué lloc a la Seu de la Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Barcelona i es féu la presentació oficial de l'Associació el dia 24-6-1913 en el curs del Primer Congrés de Metges de Llengua Catalana. Organitzà els restants Congressos fins a la Guerra Civil (1936), i finí la seva activitat amb la instauració de la dictadura franquista.

Centre Tècnic d'Estudis Hospitalaris - Entitat nascuda l'any 1963 a Barcelona per a l'estudi i plantejament de projectes i realitzacions sanitàries. Es creà per iniciativa d'Ignasi Aragó i estava formada per un grup de diferents professions que tenien relació amb la sanitat: metges (Ignasi Aragó, Josep M. Jaén, Manuel Beltran, Joaquim Ramis), advocats (Andreu Corominas, Josep Artigas), un economista (Xavier Pardo), un arquitecte (Emili Donato), un administrador hospitalari (Enric Garcia) i una assistent social (Maria Urpina). Des de la seva fundació fins a 1969 realitzaren una vintena d'estudis i projectes sobre planificacions sanitàries urbanes, projectes d'hospitals, serveis de maternologia, dispensaris, guarderies infantils i temes concrets d'administració hospitalària. Fou un dels centres pioners dels estudis d'organització sanitària a Catalunya.

Col·legi de Cirurgia de Barcelona - Institució docent per a l'ensenyament de la cirurgia fundada a Barcelona per ordre reial el 1760, sota l'impuls i la direcció de Pere Virgili. Tingué el títol de Reial. S'ubicà en un edifici propi, d'estil neoclàssic, construït dins els terrenys de l'Hospital de la Santa Creu. Tingué molt prestigi, tant pels professors —Antoni Gimbernat en fou un dels més destacats—, pel tipus d'ensenyament eminentment pràctic que s'hi impartia, i per la disponibilitat de treballar amb els malalts de l'Hospital i de practicar disseccions. Prengué el nom de Col·legi de Cirurgia i Medicina i posteriorment el de Col·legi de Medicina i Cirurgia. Atorgà el títol de metge i cirurgià indistintament. El 1843 la institució es convertí en Facultat de Ciències Mèdiques amb seu al mateix edifici, fins a la construcció de la nova facultat i hospital clínic a la fi de segle XIX.

Escola d'Infermeres de la Mancomunitat de Catalunya - Creada per la Mancomunitat de Catalu-

nya l'any 1917 per a formar el cos d'Infermeres de Catalunya, proporcionant-los ensenyaments teòrics i pràctiques hospitalàries. Baltasar Pijoan i Soteras (Barcelona, 31-1-1877/15-9-1951) en fou el secretari i l'ànima. L'escola fou tancada per la Dictadura l'any 1923.

Escola Oficial d'Infermeres de la Generalitat de Catalunya - Continuació de l'Escola que havia creat la Mancomunitat de Catalunya l'any 1917. Amb la caiguda de la dictadura de Primo de Rivera i la instauració de la Generalitat, es transforma en Escola Oficial d'Infermeres. La duració dels estudis era de dos anys i mig (6 mesos de curs preparatori i dos cursos d'un any cadascun). El Consell directiu estava format pels professors Antoni Trias i Pujol, Pere Nubiola, Lluís Sayé, A.M. Sbert i el director de l'Escola, Baltasar Pijoan. En acabar els dos cursos es podia optar a fer uns cursos de perfeccionament i especialització, entre els quals hi havia infermera visitadora, especialista per a malalties internes, a serveis de cirurgia, de puericultura i a malalties mentals i nervioses.

Escoles Professionals de Pediatria - A partir del principi dels 60, en les càtedres de Pediatria, es creà el que s'anomenà Escola Professional de Pediatria, que concedia uns títols d'especialista en Pediatria. Aquests eren obtinguts, previ un examen d'ingrés, després d'uns anys de treballar en el seu departament i aprovar les proves a què, els alumnes-metges, eren sotmesos. En principi eren dos anys, que posteriorment foren tres i en l'última promoció foren quatre anys. Eren dues les càtedres que podien expedir aquests títols: la de l'Hospital Clínic (que corresponia a la Universitat Central), amb el catedràtic Manuel Cruz Hernández, i la Clínica Infantil de l'Hospital de la Vall d'Hebron (que corresponia a la Universitat Autònoma), amb el catedràtic Àngel Ballabriga i Agua-

do. A finals de la dècada dels 70, s'instaurà el sistema MIR per a l'obtenció dels títols d'especialista, per la qual cosa els que concedien les Escoles Professionals se suprimiren.

Escoles de Puericultura - El 17-1-1925 es creà l'Escola Nacional de Puericultura a Madrid i el seu director fou el catedràtic de pediatria de la Universitat madrilenya Enrique Súñer. Els anys 1926, es creà la de Sevilla, el 1927 la de Gijón, el 1928 la de València, el 1940 es crearen Escuelas Provinciales de Puericultura en diverses capitals de província, entre les quals hi ha la de Barcelona i el 1947 les Escoles radicades en les capitals que hi havia Facultat de Medicina prenen el nom d'«Escuelas Departamentales de Puericultura». A l'escola de Barcelona, s'hi donaven diversos cursos: de divulgació i consells a mares i futures mares; de «Diplomada en puericultura» a noies sense cap títol acadèmic que desitjaven tenir uns coneixements molt bàsics; d'«Infermera-puericultora» a infermeres que volien especialitzar-se; de «Diplomat en Puericultura» i de «Metge Puericultor», dirigit a metges que volien especialitzar-se. Hi havia les assignatures de pediatria, toco-ginecologia, ètica o moral, psicologia infantil, puericultura i legislació, i es feien pràctiques a la Protecció de Menors (Oficina del Nen), a l'Hospital Clínic o al Centre de Prematurs de la Diputació a la Casa de Maternitat. Els directors foren: Rafael Ramos Fernández (1940-1955), Luís Torres Marty (1955-1971) i Carlos Bardají Giménez (1971-1985).

Fundació Catalana Síndrome de Down - Entitat científica creada per iniciativa d'un grup de pares i professionals per aprofundir sobre la síndrome de Down. Fundació privada constituïda el 30-3-1984, declarada d'utilitat pública. Els seus objectius es concreten a treballar per a la millora de la

qualitat de vida dels afectats amb la síndrome de Down; el seu estudi i recerca en els àmbits mèdics, psicològics, pedagògics i socials i en la creació, amb caràcter de centre pilot, dels serveis necessaris, ja que la seva finalitat no és prioritàriament assistencial. Consta d'uns serveis d'atenció primerenca, de seguiment de l'etapa escolar, d'atenció als joves, de centre mèdic, de docència, de documentació, de ludoteca i de publicacions.

Fundació Dolsa - Institució creada per atendre i tractar malalts mentals, establerta a Barcelona, on fundà l'Institut Frenopàtic de Les Corts. Fundada pel metge alienista Tomàs Dolsa i Ricard (1816-1909), amb la col·laboració de Pau Llorach i Mallet, l'any 1863, en fou el director. En retirar-se continuà la direcció el seu fill Lluís Dolsa i Ramon (1851-1909).

Institut Ferran - Institució creada per Jaume Ferran i Clua al barri de La Sagrera, de Barcelona, l'any 1900. Després d'haver estat suspès com a director del Laboratori Microbiològic Municipal, l'onze de desembre de 1905, hi concentrà tots els seus estudis i treballs d'immunologia tuberculosa, colèrica, tifòdica i ràbica.

Institut Mèdico-farmacèutic - Entitat científica creada el 1898 per Antoni Jaumandreu, Boi Danés i Casabosch, Agustí Prió i Llaveria i Enric Ribas i Ribas entre d'altres, que reunia metges i farmacèutics; posteriorment es formà una secció de veterinària. Tingué una vida científica i social molt viva en les primeres dècades del segle XX. Actualment té una activitat molt escassa. Està radicada en l'edifici del Casal del Metge de Barcelona. Els primers presidents foren els fundadors Antoni i Eugeni Jaumandreu i Puig, i a continuació ho foren: Enric Ribas i Ribas (1898-1902), Gonçal Roqueta i González (1902-1904), Agustí

Prió i Llaveria (1904-1906), Felip Cardenal i Navarro (1906-1908), Pelagi Vilanova i Massanet (1908-1910), Ramon Torres i Casanovas (1910-1912), Antoni Lloret (1912-1914), August Pi i Sunyer (1914-1916), Jaume Peyrí i Rocamora (1916-1918), Pere Nubiola i Espinós (1918-1920), Manuel Salvat i Espasa (1920-1922), Joan Comas i Camps (1922-1924), Antoni Morales i Llorens (1924-1926), Boi Danés i Casabosch (1926-1928 i 1939-1949), Agustí Pedro i Pons (1928-1930), Joan B. Satinyà i Bragolat (1930-1932), Josep Trenchs i Codonyés (1932-1934), Guillem Mas i Puig (1934-1936), Ermenegild Turó i Arcas (1936-1939), Josep M. de Ramon i Escardó (1949-1958), Antonio Fernández Cruz (1958-1968), Antoni Martí i Granel (1968-1970), Moisés Broggi i Vallès (1970-1974), Josep Lluís Gómez-Caamaño (1974-1979), Ramon Sarró i Burbano (1979) i en l'actualitat Anna M. Carmona i Cornet (1992-continua).

Institut d'Orientació Professional - Institució creada per la Diputació i l'Ajuntament de Barcelona (1919) en íntima relació amb l'Escola del Treball, per a indicar els treballs i les especialitzacions més adequades a cada individu, després d'un examen mèdic i psicològic. Dotat d'un laboratori mèdic i un de psicomètric, dirigit per Emili Mira i Lòpez, donava opció a 172 oficis diferents. A partir de 1932, es denominà Institut Psicotècnic.

Institut de Pedagogia Terapèutica - Centre d'observació per a infants amb problemes mentals de difícil diagnòstic i d'educació de nois i noies oligofrènics. Creat a Barcelona, per Jeroni de Moragas el 4-11-1940 com a continuació de la institució La Sageta, al carrer Brusi, 27. El dia 1-10-1945 es traslladà al carrer Iradier, 26, i a partir de 1957 prengué com objectiu primordial la cura d'infants que podent conviure amb la família necessitessin una educació i instrucció especial.

Anualment tingueren lloc cursos de psicologia aplicada a l'educació. A la mort del seu fundador-director, el 23-5-1965, es canvià el nom pel d'Escola Moragas. L'any 1968 es traslladà al carrer Panamà 18. L'any 1972 es creà una secció de tallers per preparar professionalment els assistents que continua en l'actualitat.

Institut de Psicologia Evolutiva Defectiva - Fundació creada a Tarragona per Antoni Cambrodí i Aldomà, destinada a impulsar la investigació sobre el procés evolutiu del deficient mental i centre acollidor del col·lectiu de professionals que han estat interessats per la deficiència mental i els plantejaments i teories del seu fundador.

Laboratorio, El - Societat fundada el 15-1-1872 per cinc estudiants de medicina de Barcelona (Josep A. Barraquer, Salvador Cardenal, Manuel Riba, Manuel del Vilar i Joan Viura i Carreras) amb intenció d'efectuar pràctiques de vivisecció i de fisiologia, que suplissin la vacuïtat de l'ensenyament retòric oficial. S'hi inscriviren ben aviat figures ja consagrades com Giné i Partagàs, Bartomeu Robert i Josep de Letamendi. El 30-11-1878 es fusionà amb l'Acadèmia de Ciències Mèdiques, que s'havia fundat el 25-3-1877, i constituïren l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya.

Societat Catalana de Biologia - Creada l'any 1912 com a filial de la Secció de Ciències de l'Institut d'Estudis Catalans, amb el nom de Societat de Biologia de Barcelona. La primera sessió pública tingué lloc el dia 14-12-1912. Fou el lloc de reunió dels estudiosos de centres tan actius com l'Institut de Fisiologia de Barcelona i el Laboratori Microbiològic Municipal de Barcelona, sobre temes d'investigació fisiològica, biològica i endocrinològica. Les figures més interessants de la intel·lec-

tualitat científica espanyola i molts investigadors estrangers desfilaren per la seva tribuna. Els seus treballs i conferències són recollits en una publicació que s'edità regularment des de 1913 a 1938 (*Treballs de la Societat de Biologia de Barcelona*). L'any 1939 foren prohibides les seves activitats i fins 1962 no fou possible reemprendre-les. Prengué el nom de Societat Catalana de Biologia, d'acord amb el d'altres filials de l'Institut d'Estudis Catalans. De l'activitat duta a terme en aquesta segona època en són un bon testimoni els volums apareguts dels *Treballs de la Societat Catalana de Biologia*. Els presidents han estat: August Pi i Sunyer (1913-1918), Jesús Maria Bellido i Golferichs, (1919-1920), Ramon Turró i Darder (1920-1924), Pere González i Juan (1925-1929), Pere Domingo i Sanjuan (1930-1932), Lluís Sayé i Sempere (1933-1934), Leandre Cervera i Astor (1935-1963), Josep Alsina i Bofill (1963-1967), Pere Domingo i Sanjuan (1967-1969), Ramon Surinyach i Oller (1969-1971), Josep Trueta i Raspall (1971-1973), Ramon Parés i Farràs (1973-1975), Carles Bas i Peired (1975-1979), Oriol Casassas i Simó (1979-1981), Jaume Palau i Albet (1981-1985), Josep Carreras i Barnés (1985-1989), Ricard Guerrero i Moreno (1989-continua).

Societat Catalana de Pediatria - Primers Estatuts: aprovats en Sessió general del dia 14-6-1928; publicats al Butlletí de la Societat, 1932, pàg. 50. Reglament interior: aprovat en Sessió general extraordinària del dia 28-1-1932; publicat al Butlletí de la Societat, 1932, pàg. 55. Bases de relació de la Societat amb l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques: publicades al Butlletí de la Societat, 1932, pàg. 59.